

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра освітології та психолого-педагогічних наук



«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи
Наталія ВІННІКОВА

«*17*» *Вересня* 2023 року

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

ДОСЛІДНИЦЬКА ПРАКТИКА

для аспірантів

спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

освітнього рівня третього (освітньо-наукового)

освітньо-наукової програми «Освітні, педагогічні науки»

Київ – 2023

Розробники:

Хоружа Людмила Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту;

Желанова Вікторія В'ячеславівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та історії педагогіки

Програму практики розглянуто і затверджено на засіданні Вченої ради Педагогічного інституту

Протокол № 2 від 17 лютого 2022р.

Секретар *Наталія ГОЛОТА* Наталія ГОЛОТА

Програму практики розглянуто і затверджено на засіданні кафедри теорії та історії педагогіки

Протокол № 1 від 12.01.2022р.

Завідувач кафедри *Людмила ХОРУЖА* Людмила ХОРУЖА

Програму практики погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми «Освітні, педагогічні науки»)

Гарант освітньо-наукової програми *Людмила ХОРУЖА* Людмила ХОРУЖА

Програму практики перевірено

14.02. 2022 р.

Завідувач аспірантури, докторантури *Ілона ТРИГУБ* Ілона ТРИГУБ

Пролонговано:

на 2022/2023 н.р. *Людмила Хоружа Л.Л.* (підпис) (ПІБ), «01» 09 2022 р., протокол № 1

на 2023/2024 н.р. *Людмила Хоружа Л.Л.* (підпис) (ПІБ), «04» 09 2023 р., протокол № 2

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

1. Опис практики

Найменування показників	Характеристика практики за формами навчання	
	денна	заочна
Вид практики	Дослідницька	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Рік навчання	3	3
Семестр	6	6
Обсяг кредитів	6	6
Обсяг годин	180	180
Форма семестрового контролю	залік	

2. Мета та завдання дослідницької практики

Мета: виконання експериментальної складової наукового дослідження за затвердженою темою відповідно до сучасних вимог організації і змісту науково-дослідної роботи.

Завдання:

- 1) оволодіти сучасною методологією наукового дослідження;
- 2) закріпити міждисциплінарні знання, а також уміння й навички, здобуті у процесі вивчення дисциплін за аспірантською програмою;
- 3) оволодіти сучасними методами добору й реалізації діагностичного інструментарію відповідно до критеріального апарату дослідження;
- 4) оволодіти вміннями кількісної і якісної обробки результатів експерименту;
- 5) формувати вміння подавати експериментальні данні у межах наукових статей;
- 6) сформувати уявлення про можливості сучасних інформаційних технологій у обробці експериментальних даних;
- 7) сприяти активізації дослідницької діяльності аспірантів.

У результаті проходження дослідницької практики відповідно до освітньо-наукової програми «Освітні, педагогічні науки» формуються такі загальні та фахові компетентності

ЗК 1 Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності; реалізація власного аксіологічного та наукового потенціалу.

ЗК 2 Здатність до розуміння сучасної методології освіти; здатність до застосування методів наукового пізнання; проведення науково-дослідної діяльності; методологічно та технологічно грамотне здійснення наукового дослідження, інтерпретація його результатів; ефективно висвітлення та поширення знань щодо наукових досліджень та інновацій, аналізу міждисциплінарних явищ та процесів.

ЗК 3 Здатність до наукового пошуку; володіння методологією і методами педагогічного експерименту; сформованість особистісно значущих якостей

<p>дослідника; визначення мети, завдань, стратегії науково-дослідної діяльності; генерування нових ідей, створення та інтерпретація нових знань відповідно до теми наукового дослідження; розуміння та використання положень нормативно- правової бази наукових досліджень та наукової діяльності; здатність працювати у міжнародному контексті; використовувати зарубіжний досвід в реалізації завдань власного дослідження; розробляти проекти та управляти ними.</p>
<p>ЗК 4 Здатність до аналізу інформації з різних джерел, користування бібліотечними фондами (традиційними і електронними); професійне володіння основними методами, способами і засобами набуття, зберігання, обробки інформації; створення презентацій та ефективного використання мультимедійних технологій, програмного забезпечення для виконання науково-дослідницьких завдань.</p>
<p>ЗК 5 Здатність вільно спілкуватись іноземною мовою, як усно (участь у міжнародних наукових проєктах, виступи на наукових заходах, комунікація з іноземними представниками наукової спільноти тощо), так і письмово (використання іншомовних інформаційних ресурсів, підготовка наукових публікацій до друку у зарубіжних виданнях, індивідуальних та колективних грантових заявок (аплікаційних форм) тощо); застосування іноземної мови у самоосвітній діяльності.</p>
<p>СК 1 Здатність оперувати науковою термінологією педагогічної науки та вибудовувати ієрархію наукових понять за рівнями їх узагальнення; розуміти системність, взаємозв'язок та цілісність педагогічних явищ і процесів, багатогранність практичної спрямованості педагогіки; орієнтуватися у сучасній нормативно-правовій базі розвитку освіти, тенденціях освітньої політики в Україні; розглядати педагогічні явища, розвиток освіти та науки у їх історичній ретроспективі; застосовувати компаративний аналіз щодо вивчення педагогічних проблем у зарубіжному та вітчизняному контекстах; узагальнювати та продукувати інноваційний педагогічний досвід у власному науковому дослідженні; досягати наукових результатів, які створюють нові знання, зокрема у міждисциплінарних напрямках.</p>
<p>СК 2 Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті, володіти системою знань про психолого-педагогічні засади та технології викладання у вищій школі.</p>
<p>СК 3 Психологічна готовність до наукової діяльності, розвиток наукового мислення; здатність володіти знаннями про закономірності філогенезу та онтогенезу людини на різних вікових етапах, про розвиток психічних процесів людини; до емоційної саморегуляції, розвитку вольових якостей, самоорганізації та самоактуалізації; самоаналізу результатів наукової діяльності; виявлення креативних здібностей самостійно виявляти, ставити та розв'язувати задачі дослідницького характеру; дотримання етичних принципів роботи в системі «людина – людина»; виявлення емпатії, поваги до індивідуальних особливостей інших людей.</p>

СК 4 Здатність проводити моніторинг власних наукових результатів; володіти діагностичним інструментарієм оцінки результатів експериментальної роботи; будувати індивідуальну траєкторію власного розвитку та кожного суб'єкта педагогічної діяльності; оцінювати наукову і практичну цінність завдань, які вирішуються у власному педагогічному дослідженні; здійснювати проектну діяльність на засадах лідерства.
СК 5 Здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії, ефективної комунікації, презентації наукових доробків та ідей, володіння науковим стилем викладу матеріалу дослідження; до участі у різних видах наукового спілкування; встановлення продуктивних зв'язків з людьми щодо обміну досвідом (емоційним, соціальним, практичним тощо).
СК 6 Здатність до різних видів історико-педагогічного аналізу (історико-логічний, компаративний, ретроспективний); опрацьовувати джерельну базу дослідження; адаптовувати та застосовувати ідеї видатних педагогів у сучасну педагогічну практику; використовувати цивілізаційний підхід до осмислення історико-педагогічних явищ і процесів.
СК 7 Здатність до диференціації педагогічної діяльності відповідно до специфіки професійних категорій; застосування педагогічних технологій у неперервній педагогічній освіті; упровадження інноваційних процесів у професійну освіту; розробки науково-методичного супроводу професійної підготовки.
СК 8 Здатність до вивчення та модернізації існуючих вихованих систем та технологій, розуміння процесів становлення особистості у процесі виховання і самовиховання; до аналізу соціокультурного середовища, проблем виховання особистості на різних вікових етапах; здійснювати ціннісно-смісловий підхід до виховання дітей і молоді.
СК 9 Здатність до розвитку духовного потенціалу особистості у процесі музичної освіти; висвітлення проблем музично-естетичного розвитку молоді; підготовки майбутнього педагога музичного мистецтва; аналізу, оцінювання, інтерпретації музичних творів різних стилів, жанрів і форм; інтегрування видів мистецтва; акумуляції здобутків та екстраполяції досягнень музичного мистецтва для вибудовування нових дослідницьких траєкторій.
СК 10 Здатність до розуміння загальних питань методики навчання української мови та мовознавчих дисциплін, закономірностей, принципів, методів, засобів навчання української мови; володіння мовними жанрами педагогічного спілкування; виконання лінгводидактичного аналізу навчального й наукового текстів.
СК 11 Здатність володіти інформаційно-комунікаційними технологіями та методичними основами їх застосування, застосовувати сучасні електронні інформаційні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності; упроваджувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології для розв'язування освітньо-наукових завдань, моделювання, моніторингу та опрацювання результатів експерименту.

3. Результати практики

У результаті проходження дослідницької практики аспіранти повинні:

Знати:

- рівні методологічного аналізу;
 - логіку розробки критеріального й діагностичного апарату дослідження;
 - контингент сукупної вибірки;
 - методи науково-педагогічного дослідження (теоретичні, емпіричні, статистичні);
- логіку етапів експериментальної складової дисертаційної роботи(констатувальний, формувальний, контрольний етапи експерименту)

Уміти:

- обґрунтувати та розробити критерії, показники й рівні сформованості досліджуваного феномену;
- відповідно до структури, критеріїв та показників досліджуваного феномену добрати діагностичний інструментарій визначення рівня його сформованості;
- скласти авторські діагностичні методики;
- володіти комплексом методів науково-педагогічного дослідження;
- описати сукупну вибірку;
- представити експериментальну базу дослідження;
- проводити діагностичне дослідження за певними методиками (стандартизованими або авторськими);
- здійснити кількісний та якісний аналіз отриманих у процесі експериментальної роботи результатів.

Програмні результати

- ПРН 1 Критично мислити, розумітися в широкому колі філософсько-світоглядних питань, використовувати набутий особистісно-професійний досвід для вирішення наукових та фахових завдань; аналізувати міждисциплінарні явища і процеси; реалізувати власний аксіологічний та науковий потенціал.
- ПРН 2 Застосовувати методи наукового пізнання, проведення науково-дослідної діяльності, розробляти та впроваджувати науково-дослідницькі та інноваційні проекти, здійснювати наукове дослідження й інтерпретувати його результати, ефективно висвітлювати, поширювати знання щодо наукових досліджень.
- ПРН 3 Розуміти та використовувати положення нормативно-правової бази сфери вищої освіти і дотримуватись норм наукової етики під час дослідницької та викладацької діяльності.
- ПРН 4 Використовувати зарубіжний досвід при реалізації завдань власного дослідження, використовувати іншомовні інформаційні ресурси, які знаходяться у відкритому доступі наукометричних баз, самостійно готувати наукові публікації до зарубіжних видань та брати участь у міжнародних наукових проєктах.
- ПРН 5 Застосовувати знання іноземної мови для забезпечення ефективної професійної комунікації, презентувати та обговорювати результати досліджень державною та іноземними мовами, готувати апікаційні форми

- іноземною мовою; застосовувати іноземну мову в самоосвітній діяльності.
- ПРН 6 Реалізовувати професійну та науково-дослідну діяльність на основі знань про сучасні технології у галузі освітніх, педагогічних наук.
 - ПРН 7 Знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел; здійснювати комунікаційну взаємодію за допомогою соціальних мереж; використовувати прийоми створення, збереження, накопичення та інтерпретації даних з використанням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій. Здатність працювати з науковою інформацією зі спеціальних літературних джерел та мережі Інтернет.
 - ПРН 8 Представляти в усній і письмовій формах перед фаховою і нефаховою аудиторією результати власної дослідницької діяльності.
 - ПРН 9 Виявляти і формувати нові ідеї та актуальні наукові проблеми, здійснювати проектування наукової роботи, визначати проблематику, гіпотезу, мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, скласти робочий план теоретичного й експериментального дослідження у галузі освітніх, педагогічних наук.
 - ПРН 10 Вибудувати алгоритм наукового дослідження у галузі освітніх, педагогічних наук, використовувати методологічні принципи наукового дослідження, організувати та проводити педагогічне спостереження і педагогічний експеримент, використовувати теоретичні та емпіричні методи наукового дослідження, визначати порядок проведення дослідження і його етапи.
 - ПРН 11 Застосовувати методи математичної статистики для обробки і аналізу отриманих експериментальних даних та об'єктивної оцінки результатів дослідження.
 - ПРН 12 Володіти сучасними методами викладання фахових дисциплін з освітніх, педагогічних наук, а також демонстрація здатності раціонально та науково обґрунтовано організувати самостійну роботу студентів.
 - ПРН 13 Здійснювати різні види історико-педагогічного аналізу, адаптовувати та застосовувати ідеї видатних педагогів у сучасну педагогічну практику.
 - ПРН 14 Застосовувати сучасні педагогічні технології у неперервній педагогічній освіті; розробляти науково-методичний супровід професійної підготовки майбутніх фахівців.
 - ПРН 15 Розуміти особливості становлення особистості у процесі виховання і самовиховання та використовувати сучасні виховні системи й технології, реалізовувати ціннісно-смісловий підхід до виховання дітей і молоді.
 - ПРН 16 Розвивати духовний потенціал особистості.
 - ПРН 17 Ефективно застосовувати технології проектування методичних систем.
 - ПРН 18 Застосовувати ІКТ для розв'язування освітньо-наукових завдань; розробляти науково-методичний супровід ефективного застосування ІКТ в освітній, науковій та управлінській діяльності.

4. Організація проходження практики

Дослідницька практика здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти орієнтована на виконання експериментальної складової наукового

дослідження за обраною проблемою відповідно до сучасних вимог організації та змісту науково-дослідної роботи.

Організатором практики аспіранта є кафедра освітології та психолого-педагогічних наук.

Базою для проходження практики є експериментальні бази дослідження.

5. Структура та завдання практики.

№	Етапи проходження практики та види діяльності	Розподіл годин між видами робіт
Етап I. Організаційний		
1	Установча конференція (ознайомлення з програмою практики, завданнями, вимогами та критеріями оцінюваннями, формами звітності)	5
2	Обговорення індивідуальної програми практики аспіранта з науковим керівником та затвердження	5
Разом		10
Етап II. Підготовчий		
3	Уточнення критеріального апарату дослідження відповідно до змістової структури досліджуваного феномену.	10
4	Уточнення діагностичного інструментарію дослідження.	10
5	Доведення репрезентативності експериментальної вибірки.	5
6	Обговорення з науковим керівником логіки контрольного етапу експериментальної роботи.	5
Разом		30
Етап III. Власне дослідницький		
7	Проведення експериментальних зрізів.	30
8	Опанування методів обробки результатів експериментальної роботи, зокрема, методів математичної статистики.	25
9	Впровадження формуальної складової експериментального дослідження	25
10	Презентація результатів практики на кафедрі теорії та історії педагогіки.	10
11	Підготовка наукової статті щодо розкриття логіки й висвітлення результатів експериментальної роботи.	30
12	Проведення діагностичної роботи на обраних експериментальних базах	25
Разом		145
Етап IV. Підсумковий		
13	Обговорення результатів практики з науковим керівником.	5
14	Презентація результатів практики на кафедрі теорії та історії педагогіки.	5
15	Підготовка та подання звіту про проходження практики	5
Разом		15
Усього		180

6. Контроль навчальних досягнень аспіранта

Основними звітними показниками є презентація результатів експериментальної роботи, а також письмовий звіт з переліком видів діяльності та аналізом результатів виконаної роботи.

6.1. Система оцінювання досягнень аспірантів (денна та заочна форма)

Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів за одиницю
Подання критеріального апарату роботи відповідно до змістової структури досліджуваного феномену (див. додаток А1)	10
Представлення діагностичного інструментарію дослідження (Див. дод. А2)	10
Подання експериментальної вибірки дослідження (Див. дод. А3)	10
Проведення діагностичних зрізів відповідно до програми експерименту й опрацювання отриманих результатів	20
Репрезентація кількісного та якісного аналізу результатів експерименту	20
Впровадження умови, методик, технологій, методичного супроводу у межах формувального експерименту (відповідно до спеціалізації)	10
Підготовка наукової статті за результатами експериментальної роботи	20
Разом	100
Форма контролю	Залік

**Конкретизація завдань за спеціалізаціями подається на випускових кафедрах.*

6.2. Обов'язки аспірантів під час проходження практики:

- під час установчої конференції (до початку практики) ознайомитись із наказом про проведення практики;
- своєчасно прибути на установчу та звітну конференції;
- одержати від керівника Програму практики та консультацію одо форм звітності й оформлення необхідних документів;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені Програмою практики;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно оформити звітну документацію;
- захистити звіт про проходження практики.

6.3. Обов'язки керівника практики від Університету та від бази практики:

- ознайомити аспірантів з Програмою практики, її метою, завданнями, критеріями оцінювання результатів, вимогами до звіту про практику;
- здійснювати контроль за своєчасним прибуттям аспірантів для проходження практики, за виконанням ними програми практики;
- надавати методичну допомогу під час виконання завдань практики;
- брати участь в настановчих і звітних конференціях; оцінювати результати проходження практики.

7. Контроль досягнень аспіранта

Основними звітними документами проходження дослідницької практики аспірантів є презентація власного наукового доробку на засіданні кафедри теорії та історії педагогіки, а також письмовий звіт з переліком видів діяльності та аналізом результатів виконаної роботи. Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку шляхом виведення спільної оцінки за виконані завдання. Звіт підписується і затверджується керівником практики (науковим керівником) та подається у термін, встановлений кафедрою.

7.1. Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів (денна та заочна форма)

Вид діяльності аспіранта	Макс. к-сть балів за одиницю	К-ть одиниць	К-ть балів
Подання критеріального апарату роботи відповідно до змістової структури досліджуваного феномену	10	1	10
Представлення діагностичного інструментарію дослідження	10	1	10
Представлення експериментальної вибірки дослідження	10	1	10
Проведення діагностичних зрізів відповідно до програми експерименту й опрацювання отриманих результатів	20	1	20
Репрезентація кількісного та якісного аналізу результатів експерименту	10	1	10
Підготовка звіту, формулювання висновків і рекомендацій за темою дослідження	10	1	10
Підготовка наукової статті за результатами експериментальної роботи	20	1	20
Імплементация результатів практики в дисертаційне дослідження	10	1	10
Максимальна кількість балів за практику	100		
Розрахунок коефіцієнта: $100/100=1$			

7.2. Критерії оцінювання

Підсумки практики підбиваються на останньому засіданні кафедри теорії та історії педагогіки, яке передуює даті закінчення науково-викладацької практики.

Критерії оцінки:

- Коректність критеріального апарату роботи.
- Відповідність та доцільність діагностичного інструментарію щодо структури та критеріїв досліджуваного феномену.
- Репрезентативність експериментальної вибірки.
- Ґрунтовність та об'єктивність кількісної та якісної інтерпретації результатів експериментальної роботи.
- Доцільність змісту формульованого експерименту (умови, методика, технологія, методичний супровід).
- Готовність наукових матеріалів до друку у форматі статті.
- Обґрунтованість та переконливість репрезентації експериментальної складової дисертації.

Оцінка процесу проходження практики аспірантів, що надається керівником є рекомендаційною. Підсумкову оцінку практики надає кафедра на основі виступу аспіранта та представлених звітних матеріалів, засвідчених керівником практики.

7.3. Оцінювання освітніх досягнень аспірантів за системою ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним проходженням – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Додатки

Додаток А
Таблиця А.1

Критерії та показники сформованості досліджуваного феномену

Критерії	Показники

Таблиця А.2

Критерії, показники та методики вимірювання
компонентів досліджуваного феномену

Критерії / показники	Діагностичний інструментарій

Таблиця А.3

Експериментальна вибірка дослідження

Назва ЗВО або інших установ	Кількість респондентів загалом	Контрольна Група	Експериментальна група

Таблиця А.4

Відповідність завдань та методів дослідження

Завдань дослідження	Методи дослідження